

HZ. İSA VE HZ. MEHDİ KONUSUNDAKİ ŞAHSİ MANEVİ YANILGISI

Hz. İsa'nın Yeryüzüne İkinci Gelişi Konusundaki Şahsi Manevi Yanılgısı

Bediüzzaman'ın eserlerinde kullandığı “şahsi manevi” kavramı konusundaki yanlış anlaşılmaya açıklık kazandıran izahlara pek çok örnek vermek mümkündür. Ancak bunlardan sadece birkaç tanesi bile, Hz. İsa'nın ve Hz. Mehdi'nin ahir zamanda beraberlerindeki mümin topluluklarının şahsi manevisi ile birlikte, onlara önderlik ederek zuhur edeceklerinin anlaşılması için yeterlidir.

Kuran ayetlerinde Hz. İsa'nın ölmediği ancak Allah Katına alındığı haber verilmekte ve çeşitli alametlerle yeryüzüne yeniden döneceği bildirilmektedir. Peygamber Efendimiz (sav) ise, Hz. İsa'nın dünyanın son dönemlerinde mucizevi bir biçimde yeryüzüne döneceğini, Hristiyanları ve Müslümanları ortak bir din ve ahlakta, İslam dini üzerinde birleştirerek yeryüzüne barış, adalet ve mutluluk getireceğini hadislerinde çok detaylı olarak haber vermiştir. Kuran'da ve Peygamberimiz (sav)'in hadislerinde yer alan bu açıklamalar ve işaretler hiçbir şüpheye yer bırakmayacak kadar açık ve detaylıdır.

Hz. İsa'nın yeryüzüne ikinci kez geleceği konusu Bediüzzaman Said Nursi'nin de eserlerinde sık sık vurguladığı bir konudur. Ancak Bediüzzaman'ın bu konuyu anlatırken kullandığı “şahsi manevi” kavramı günümüzde gerçek anlamından farklı bir şekilde anlaşılabilmekte ve yanlış yorumlanabilmektedir. Oysa Bediüzzaman'ın Hz. İsa'nın bir şahsi manevi olarak değil bir şahıs olarak yeryüzüne ikinci kez geleceği ve Hz. Mehdi ile birlikte tüm yeryüzüne barış ve huzuru hakim kılacağına dair açıklamaları son derece açıktır.

Her peygamberin ve elçinin çevresinde onun maneviyatının tecellisi olan bir şahsi manevi oluşur. O elçiye tabi olan, onu örnek alan, onun tebliğini izleyenlerin oluşturduğu bir kitle ve hareket de, onun şahsi manevisini oluşturur. Ancak şu çok açıktır ki bir şahıs olmadan onun şahsi manevisinden de söz edebilmek mümkün değildir. Her mümin topluluğunun bir önderi olduğu Kuran'da bildirilen Allah'ın bir adetullahıdır. Dolayısıyla Bediüzzaman Said Nursi de şahsi manevi terimini kullanırken Kuran'ın adetullahında olduğu şekilde kullanmıştır.

Nitekim Bediüzzaman Said Nursi de kendi talebeleri ve eserleri için de şahsi manevi tabirini kullanırken, bu şahsi manevinin başında yine kendisi bulunmaktadır. Risale-i Nur'un şahsi manevisine, eserler ile onu takip eden talebeler de dahildir, ama nur hareketinin önderi Bediüzzaman da bu ifadeden ayrı tutulamaz.

Hz. İsa da yeryüzüne tekrar geldiğinde, yine ona yakın kişilerden oluşan bir cemaati olacak, başlarında da Hz. İsa olacaktır. Şahıs olmadan şahsi manevisi olması tüm diğer elçilerde olduğu gibi, Hz. İsa için de söz konusu değildir. Nitekim aşağıda yer alan Bediüzzaman'ın sözlerinde, bu konunun hiçbir tartışmaya yer bırakmayacak açıklıkta olduğu kolaylıkla anlaşılmaktadır.

1... Hazret-i İsa Aleyhisselâm, İsevilik şahs-ı manevisini temsil ederek, dinsizliğin şahs-ı manevisini temsil eden Deccal'ı öldürür... (Mektubat, sf. 6)

Bediüzzaman, bu sözünde İsevilik şahsi manevisinin ne olduğunu açıklamaktadır. Bu izahlarından anlaşıldığı gibi, şahsi manevilik şahsi maneviye temsil etmemektedir. Buradan şu iki sorunun cevabı çok açık olarak anlaşılmaktadır:

İsevilik şahsı manevisini bir kişi temsil ediyor. Bu kimdir? Hz. İsa.
Hz. İsa kimi temsil ediyor? İsevilik şahsı manevisini.
Bu soruların cevapları da Bediüzzaman'ın Hz. İsa'dan ve şahsi manevisinden ayrı kavramlar olarak bahsettiğini açıkça ortaya koymaktadır.

2...ancak hârika ve mu'cizatlı (mucizeler sahibi) ve umumun makbulü (umumun kabul ettiği) bir zât olabilir ki: O zât, en ziyade alâkadar ve ekser (birçok) insanların peygamberi olan Hazret-i İsa Aleyhisselâm'dır..... (Şualar, sf. 463)

Bediüzzaman'ın bu açıklamasında Hz. İsa için bir zat ifadesi kullanılıyor; İki veya üç değil. Sonra da o zat diye devam edilerek burada bahsedilenin bir şahsi manevi değil, bir şahıs olarak gelecek olan Hz. İsa olduğu tekrar vurgulanıyor. Görüldüğü gibi tüm bunlar hep “tekil” ifadelerdir; ve tümünde de “tek bir şahıstan” bahsedilmektedir, şahsi maneviden değil.

Said Nursi burada ayrıca Deccal'in yaptıklarını ortadan kaldıracak mucize sahibi bir kişinin gerekliliğinden bahsediyor. Bu, mucize gösterebilecek tek kişinin de Hz. İsa olduğunu söylüyor. Bir şahsı manevinin mucize göstermesi mümkün olmayacağı için burada da yine bir zat olarak Hz. İsa dan bahsedildiği çok açıktır.

3... âlem-i semavatta (gökler aleminde) cism-i beşerîsiyle (insani cismiyle) bulunan şahs-ı İsa Aleyhisselâm, o din-i hak cereyanının (Hak dinin) başına geçeceğini.... (Mektubat, sf. 60)

Üstad bu sözünde gök aleminde insani bedeni ile bulunan Hz. İsa'nın yeryüzüne yeniden geleceğini ve hak dinin başına geçeceğini söylemiştir. Bediüzzaman'ın burada bir şahsı maneviden bahsetmediği, bir şahıs ifadesi kullandığı net olarak anlaşılmaktadır. Çünkü "madde olarak varlığı olan bir kişi"den bahsettiği, "insan" anlamına gelen "beşer" kelimesinden kolaylıkla anlaşılabilmektedir.

4...bir İsevî cemaatı namı altında ve "Müslüman İsevîleri" ünvanına lâîk bir cem'iyet, o Deccal komitesini, Hazret-i İsa Aleyhisselâm'ın riyaseti (liderliği) altında öldürecek... (Mektubat, sf. 441)

Üstad bu sözünde de Deccal'in sistemine karşı Hz. İsa'nın liderliğinde bir grup Müslümanın mücadelede bulunacağını bildirmiş; Hz. İsa'dan ayrı, cemaatinden ayrı bahsetmiştir.

5.... İsa Aleyhisselâm'ı nur-u îman (imanın ışığı) ile tanıyan ve tâbî' olan cemaat-ı ruhaniye-i mücahidînin (ruhani mücahidler cemaatinin) kemmiyeti (sayısı).... (Şualar, sf. 464)

Hz. İsa'nın yine imanın nuru ile tanınacağından bahsetmiştir. Bu da onun bir şahsı manevi değil, Hz. İsa'nın zatını kastettiğini göstermektedir.

Ayrıca burada da yine yukarıdaki sözünde olduğu gibi, bir şahsa yani Hz İsa'nın zatına tabi olacak olan bir cemaatten ve Hz. İsa'dan ayrı ayrı bahsedilerek bu konuya açıklık getirilmektedir.

6... Hattâ "Hazret-i İsa Aleyhisselâm gelir. Hazret-i Mehdi'ye namazda iktida eder, tâbî' olur." diye rivayeti, bu ittifaka (birleşmeye) ve hakikat-ı Kur'aniyenin metbuiyetine (Kur'an hakikatlerine uyulmasına, tabi olunmasına) ve hâkimiyetine işaret eder. (Şualar, sf. 587)

Bediüzzaman'ın bu sözünde Hz. İsa'nın Hz. Mehdi ile birlikte namaz kılacağı anlatılıyor. Pek çok sahih hadiste de yer alan bu ifade, Hz. İsa ile Hz. Mehdi'nin karşılıklı diyalog içerisinde olacaklarını ve bizzat dünyevi bedenleri ile müminlerin başında bulunacaklarını göstermektedir. Bu izah da yine Mehdi'nin ve Hz. İsa'nın birer şahsı manevi değil birer kişi olarak zuhur edeceklerini açıklayan bir başka delildir. Hz. İsa, yeryüzüne önceki gelişinde de namaz ibadetini yerine getirdiği gibi ikinci kez gelişinde de Allah'ın izniyle bu ibadetine devam edecektir. Kuran'da bu konu şöyle bildirilir:

"(İsa) Dedi ki: "Şüphesiz ben Allah'ın kuluyum. (Allah) Bana Kitab'ı verdi ve beni peygamber kıldı. Nerede olursam (olayım,) benî kutlu kıldı ve hayat sürdürdüğüm müddetçe, bana namazı ve zekatı vasiyet (emr) etti." (Meryem Suresi, 30-31)

Peygamberimiz (sav) tarafından ahir zamanda gönderileceği müjdelenmiş olan, yeryüzündeki fitneleri ortadan kaldıracak, tüm dünyaya barış, adalet, bolluk, huzur, mutluluk ve refah getirecek çok mübarek ve değerli bir şahıs olan Hz. Mehdi'nin ortaya çıkışı yüzyıllardır İslam ümmeti tarafından beklenen müjdeli bir olaydır. Nitekim rivayetlerde Hz. Mehdi'nin çıkış alametleri olarak bildirilen olayların pek çoğunun ardiardına gerçekleşmesi, bu zuhurun yakın olduğunun açık bir göstergesidir. Peygamber Efendimiz (sav)'in çok sayıdaki hadisinde, ismiyle, vasıflarıyla ve yapacağı işlerle ayrıntılı olarak tarif edilen Hz. Mehdi'nin geleceğine dair Kuran ayetlerinde de işari anlamlarda çeşitli müjdelere vardır. Tüm bu bilgiler dikkatlice incelendiğinde Mehdiyet konusunun tartışmaya yer bırakmayacak derecede kesinlik gösterdiği akıl ve vicdan sahibi her insan tarafından kolaylıkla anlaşılmaktadır.

Bediüzzaman Said Nursi'nin açıklamaları da, Kuran'da yer alan işaretler ve Peygamberimiz (sav)'in hadisleriyle aynı doğrultudadır. Ancak Bediüzzaman'ın eserlerinde kullandığı "şahsı manevî" kavramı konusundaki yanlış anlaşılma Hz. Mehdi için de söz konusudur. Rivayetlerden ve İslam alimlerinin izahlarından Hz. Mehdi'nin bir şahsı manevi olmayacağı, fiziksel özelliklerine, karakter ve ahlakına, nesebine kadar detaylı olarak tarif edilmiş mübarek bir şahıs olacağı, açık ve net bir biçimde anlaşılmaktadır. Ancak elbette ki Hz. Mehdi'nin de kendisinden önceki tüm elçiler gibi bir şahsı manevisi olacaktır. Hatta rivayetlerde bu şahsı manevinin bütün yeryüzünü kaplayacağı bildirilmiştir. Fakat Hz. Mehdi'nin kendisi de bizzat için başında olacaktır. Dolayısıyla Hz. Mehdi'nin şahsı manevisi de ona tabi olanlarla birlikte başlarında imam olarak kendisidir. Nitekim Bediüzzaman'ın yazılarında da bu konuyu net olarak açıklayan birçok izah bulunmaktadır. Bediüzzaman'ın aşağıda yer alan sözlerinde Hz. Mehdi'nin bir şahsı manevi değil, bir zatı temsil ettiğine dair açıklamaları, hiçbir ihtilafa yer vermeyecek kadar açık ve nettir.

Bediüzzaman'ın Hz. Mehdi için kullandığı “o zat” ya da “o şahıs” gibi ifadeler, “şahsı manevi” kavramı konusundaki yanlış anlaşılmalara açıklık getirmektedir.

1 Hem de o eşhasın (o şahısların) şahs-ı manevîsine veya temsil ettikleri cemaate ait âsâr-ı azîmeyi (fevkalade eserleri, izleri) o eşhasın (şahısların) zâtlarında tasavvur ederek öyle tefsir etmişler ki, o eşhas-ı hârika (harika şahıslar yani Hz. İsa ve Hz. Mehdi) çıktıkları vakit bütün halk onları tanıyacak gibi bir şekil vermişler. (Sözler, sf. 343-344)

2 Ona karşı Âl-i Beyt-i Nebvînin silsile-i nuranîsine (Peygamberimizin nurani soyuna) bağlanan, ehl-i velayet (velilerin) ve ehl-i kemalin (kamil iman sahiplerinin) başına geçecek Âl-i Beytten Muhammed Mehdi isminde bir zât-ı nuranî (nurlu bir şahıs), o Süfyan'ın şahs-ı manevîsi olan cereyan-ı münafıkaneyi (münafıklık akımını) öldürüp dağıtacaktır... (Mektubat, sf. 56-57)

3 ...Âhir zamanın o büyük şahsı, Âl-i Beyt'ten (Peygamberimizin soyundan) olacak. (Şualar, sf. 442)

4 ...O zât, o taifenin uzun tedkikatı (o topluluğun u-zun araştırmaları, incelemeleri) ile yazdıkları eseri kendine hazır bir program yapacak, onun ile o birinci vazifeyi tam yapmış olacak. Bu vazifenin istinad ettiği (dayandığı) kuvvet ve manevî ordusu, yalnız ihlas ve sadakat ve tesanüd (dayanışma) sıfatlarına tam sahip olan bir kısım şakirdlerdir (öğrencilerdir). Ne kadar da az da olsalar, manen bir ordu kadar kuvvetli ve kıymetli sayılırlar. (Emirdağ Lâhikası-1, sf. 266-267)

Bediüzzaman bu sözünde “o zat” diyerek hitap ettiği Hz. Mehdi'den ayrı, cemaatinden ayrı olarak söz etmiştir.

5 ... Ben de onlara demiştim: "Ben, kendimi seyyid (Peygamberimiz'in soyundan) bilemiyorum. Bu zamanda nesiller bilinmiyor. Halbuki âhir zamanın o büyük şahsı, Âl-i Beyt'ten (Peygamberimiz'in ailesinden) olacaktır. (Emirdağ Lâhikası-1, sf. 267)

6 O ileride gelecek acib bir şahsın (şaşılan ve hayret uyandıran şahsın) bir hizmetkarı ve ona yer hazır edecek bir dümdarı (önceden gelen takipçisi) ve o büyük kumandanın pişdar bir neferi (öncü bir askeri) olduğumu zannediyorum. (Barla Lahikası, sf. 162)

Bediüzzamanın bu izahları, Mehdi'nin bir şahsı manevi değil, bir kişi olduğunun bir delilini oluşturmaktadır. Bediüzzaman buradaki “acib bir şahıs” ifadesiyle Mehdi'nin bir şahıs olduğunu açıkça belirtmektedir.

Ayrıca Üstad, Mehdi'nin “kumandanlık vasfına” da dikkat çekmektedir. Bir şahsı manevinin kumandanlık sıfatı taşıması söz konusu değildir.

Ayrıca Bediüzzaman Said Nursi, Hz. Mehdi'nin üstleneceği bu büyük görevde kendisinin de “bu acib şahsın” hizmetkarı olabileceğini ifade ederken Hz. Mehdi'nin bir şahıs olduğunu tekrar vurgulamaktadır.

7 Ahir zamanın en büyük fesadı zamanında; elbette en büyük bir müçtehid (içtihad eden büyük İslam alimi), hem en büyük bir müceddid (her yüzyıl başında dini hakikatleri devrin ihtiyacına göre ders vermek üzere gönderilen büyük İslam alimi, yenileyen, yenileyici), hem hâkim, hem mehdi, hem mürşid (doğru yolu gösteren kişi), hem kutb-u a'zam (Müslümanların kendisine bağlandıkları büyük evlialardan, zamanın en büyük mürşidi) olarak bir zât-ı nuranîyi gönderecek ve o zât da Ehl-i Beyt-i Nebvîden (Peygamberimizin soyundan) olacaktır. (Mektubat, sf. 411, 412, 441)

...	bir	müçtehid
...	bir	müceddid
...		hâkim
...		mehdi
...		mürşid
...	kutb-u	a'zam
... bir zât-ı nuranî		

-Bediüzzamanın bu sözünde kullandığı yukarıdaki vasıflar, anlamlarından da anlaşılacağı gibi tek kişiye ait olacak özelliklerdir. Ayrıca Üstad Hz. Mehdi'nin bir zat-ı nurani olduğundan bahsetmektedir. Eğer Bediüzzaman Hz. Mehdi'nin bir şahsı manevi olduğunu vurgulamak isteseydi burada “bir zat-ı nuraniden” değil, “şahsı manevi-i nuraniden” bahsedirdi. Ayrıca burada kullanılan “bir” kelimesi bu konuyu açıklamaktadır. “Zat” ise zaten yine birlik ifade eden bir kelimedir. Açıkça “bir zat” ifadesi kullanılmıştır; “iki” ya da “birleri” denmemiştir.

Bediüzzaman'ın Hz. Mehdi ve cemaatinin şahsı manevîsinden "ve" ifadesini kullanarak iki ayrı kavram olarak bahsetmesi, bu konuya açıklık getiren bir başka delildir.

8 Tâ âhir zamanda, hayatın geniş dairesinde asıl sahipleri, yâni Mehdi ve şâkirdleri (öğrencileri), Cenâb-ı Hakkın izniyle gelir, o daireyi genişlendirir ve o tohumlar sünbülânir. (Sikke-i Tasdik-i Gaybî, sf. 172) (Kastamonu Lahikası, sf. 72)

Bediüzzaman burada da Hz. Mehdi ve şahsı manevînin ayrı kavramlar olduğunu açıkça ifade etmektedir. Hz. Mehdi ve şakirtleri olarak iki ayrı kavramdan bahsetmektedir; Hz. Mehdi'nin zatı ve şakirtleri. Buradaki "ve" kelimesi bu konuya açıklık getirmektedir. Bu ikisi birbirinden ayrıdır ve ikisinin biraraya gelmesinden Hz. Mehdi'nin şahsı manevîsi oluşmaktadır.

9 Hem bu üç vezaifi (vazifeleri) birden bir şahısta, yahut cemaatte bu zamanda bulunması ve mükemmel olması ve birbirini cerhetmemesi (çürütmemesi) pek uzak, adeta kabil (mümkün) görülüyor. Ahir zamanda, Âl-i Beyt-i Nebevî'nin (asm) (Peygamberimiz'in soyunun) cemaat-i nuraniyesini (nurani cemaatini) temsil eden Hazret-i Mehdi de ve cemaatindeki şahs-ı manevî de ancak içtima edebilir (toplanabilir). (Kastamonu Lahikası, sf. 139) (Sikke-i Tasdik-i Gaybî, sf. 186)

Bu sözde de Hz. Mehdi ve cemaatinin şahsı manevîsi yine "ve" ifadesiyle birbirinden ayrılmıştır. Bu izahtan Hz. Mehdi ve şahsı manevînin iki ayrı kavramı temsil ettiği anlaşılmaktadır. Demek ki Hz. Mehdi ve şahsı manevîsi iki ayrı konudur.

10 ... Mehdi-i Âl-i Resul'ün temsil ettiği kudsî cemaatinin şahsı manevîsinin üç vazifesi var. (Emirdağ Lâhikası-1 sf. 265)

Bediüzzaman'ın bu sözünde ise Hz. Mehdi'nin cemaatinin şahsı manevîsinin yerine getireceği üç büyük vazifeden bahsedilmektedir. Bu cemaatin şahsı manevîsini temsil eden, başlarındaki kişi de Hz. Mehdi'dir. Ama bu görevi, bu kudsi cemaatin şahsı manevîsi yerine getirmektedir. Bediüzzaman'ın bu açıklaması da yine Hz. Mehdi'nin "şahsı manevîsi"nin ve "zatının" iki ayrı kavram olarak ele alındığını göstermektedir.

SONUÇ

Bediüzzaman'ın eserlerinde kullandığı "şahsı manevî" kavramı konusundaki yanlış anlaşılmaya açıklık kazandıran bu izahlara daha pek çok örnek vermek mümkündür. Ancak bunlardan sadece birkaç tanesi bile, Hz. İsa'nın ve Hz. Mehdi'nin ahir zamanda beraberlerindeki mümin topluluklarının şahsı manevîsi ile birlikte, onlara önderlik ederek zuhur edeceklerinin anlaşılması için yeterlidir.

Bediüzzaman tüm bu sözlerinde "Hz. İsa ve cemaatinin şahsı manevîsi" ve "Hz. Mehdi ve onun cemaatinin şahsı manevîsi" olarak iki ayrı kavramdan bahsetmektedir. Bu "ikisinin biraraya gelmesinden şahsı manevî kavramının oluştuğunu", ancak bu mübarek ve kutlu şahısların şahsı manevîleriyle birlikte, bizzat beraberlerindeki müminlere önderlik edeceklerini açıklamaktadır. Üstad, Hz. Mehdi'nin, kendisinden önce gelip geçmiş halifeler, emirler, hükümdarlar gibi cismani bir şahıs olacağını ve Resulullah (sav)'in soyundan gelecek bir zat olarak zuhur edeceğini sözlerinde pek çok defa açıkça ifade etmiştir.

Buraya kadar anlatılanlardan anlaşıldığı gibi, "şahsı manevî" kavramını, onun önderi olan, başındaki şahıstan ayrı, müstakil ve bağımsız değerlendirmek büyük bir hata olur. Kuran'da bahsi geçen tüm mümin topluluklarının başında bir elçi ya da bir kumandan yer almaktadır. Ahir zamanda da Kuran ahlakının tüm yeryüzüne hakim olması gibi dünya tarihinin çok müstesna bir döneminde müminlerin başsız, kendi halinde bir topluluk olarak kalmaları Kuran'da bildirilen adetullaha uygun değildir (en doğrusunu Allah bilir). Hz. İsa ahir zamanda yeryüzüne gelecek, müminlere önderlik edecek ve Hz. Mehdi ile birlikte İslam'ın nurunun tüm insanları aydınlatmasına vesile olacaklardır. Hz. Mehdi de bir şahsı manevî olarak değil, bizzat gelip ahir zamanda Müslümanların başına geçecek, onları Allah'ın izniyle içine düştükleri sıkıntı ve zorluklardan kurtarıp huzur adalet nimet ve bolluğa kavuşturacaktır.

"... Hazret-i İsa Aleyhisselâm, İsevîlik şahs-ı manevîsini temsil ederek, dinsizliğin şahs-ı manevîsini temsil eden Deccal'ı öldürür..." (Mektubat, sf. 6)

"...ancak hârika ve mu'cizatlı (mucizeler sahibi) ve umumun makbulü (umumun kabul ettiği) bir zât olabilir ki: O zât, en ziyade alâkadar ve ekser (birçok) insanların peygamberi olan Hazret-i İsa Aleyhisselâm'dır..." (Şualar, sf. 463)

"...Âhir zamanın o büyük şahsı, Âl-i Beyt'ten (Peygamberimizin soyundan) olacak. (Şualar, sf. 442)

“...Mehdi-i Âl-i Resul'ün temsil ettiği kudsi cemaatinin şahs-manevisinin üç vazifesi var. (Emirdağ Lâhikası-1 sf. 265)

“O ileride gelecek acib bir şahsın (şaşılan ve hayret uyandıran şahsın) bir hizmetkarı ve ona yer hazır edecek bir dümdarı (önceden gelen takipçisi) ve o büyük kumandanın pişdar bir neferi (öncü bir askeri) olduğumu zannediyorum.” (Barla Lahikası, sf. 162)